

VRAAG & ANTWOORD

*Discussie over de balans
tussen natuur en recreatie*

Natuurplatform Drentsche Aa

INHOUD:

HET MONITORING VERSLAG	3
ANTWOORDEN VAN GEMEENTE EN NBEL	4
1. DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN GEMEENTE EN NBEL VOOR DE GEVOLGEN VAN HET FIETSPAD	5
2. DE NATUURSTUDIE VAN ARCADIS	6
3. GOEDE AFSTEMMING TUSSEN VERSCHILLENDE BETROKKEN PARTIJEN	8
4. NATURA 2000	10
5. STRUCTURELE MAATREGELEN OM SCHADE AAN DE NATUUR TE BEPERKEN	
a) Vaststellen van duidelijke regels	11
b) Geen bromfietsen, geen losse honden, niet wandelen op de dijkjes en een goed bord dat deze regels duidelijk maakt	12
c) Geen prullebakken, bankjes en Belvédères, die verblijfsrecreatie in de hand werken	13
d) Een slot op de grote hekken om ruiters, menwagentjes of ander verkeer te weren	14
e) Regelmatig opruimen van afval	14
f) Controle bij het strandje, i.v.m. ongeregelheden bij het zwemmen en achterlaten van vuilnis	15
g) Goed handhaving. Wie is er verantwoordelijk: Gemeente, Waterschap of SBB?	17
h) Aanpassing van de veeroosters	18
i) Jaarlijkse verkeerstelling op Westertseweg en fietspad om recreatiedruk te blijven meten.	19
6. COMPENSATIE VOOR DE TOEGENOMEN RECREATIEDRUK	20
7. SAMENVATTING VAN DE HOOFDPUNTEN	20

NATUURPLATFORM DRENTSCHE AA

Haasakkers 3

9475 PJ, Midlaren

natuurplatformdrentscheaa@kpnmail.nl

www.natuurplatformdrentscheaa.nl

Onderwerp:

Verslag Monitoring Natuurplatform en Reacties van gemeente Tynaarlo en NBEL

25 januari 2011

HET MONITORING-VERSLAG:

In de periode april-september 2009 is er door vrijwilligers van het Natuurplatform Drentsche Aa gemonitord bij het pas aangelegde fietspad Okkenveen-Westerlanden. De gegevens hiervan zijn neergelegd in een uitgebreid verslag, aangevuld met informatie over vogels, reeën, dassen en plantengroei, om een zo volledig mogelijk beeld te kunnen schetsen van het betreffende gebied en de invloed van het fietspad daarop.

Op 12 april 2010 is dit verslag aangeboden aan wethouder Assies van de gemeente Tynaarlo. Tevens zijn er kopieën van het verslag overhandigd aan Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer (SBB) en Waterschap Hunze en Aa's. De bedoeling van het verslag was om een bijdrage te leveren aan een ruimere discussie over de ontstane situatie aldaar, waarin ook bewoners hun stem konden laten horen. Uitgangspunt van het Natuurplatform daarbij was, dat bij het beheer en de inrichting van dit gebied, de natuurwaarden niet onnodig mogen lijden onder de recreatiedruk die het fietspad met zich meebrengt.

Bij de aanbieding van dit verslag zegde wethouder Assies toe een officiële schriftelijke reactie te zullen sturen aan het Natuurplatform. Deze reactie is door ons ontvangen op 30 augustus 2010. Een deel van de vragen werd doorverwezen naar het NBEL voor nader overleg tussen meerdere partijen (Staatsbosbeheer, Waterschap en Gemeente).

In afwachting van de beantwoording van die overgebleven vragen, hebben we in eerste instantie niet direct op deze eerste brief gereageerd. Nu tenslotte op 9 december 2010 ook de antwoorden van het NBEL binnengekomen zijn, volgt hier ons commentaar op deze reacties.

Namens het Natuurplatform Drentsche Aa

Marianne van Albada

DE ANTWOORDEN VAN GEMEENTE EN NBEL

Op 30 augustus 2010 ontvingen we een schriftelijk antwoord van de Gemeente Tynaarlo. De antwoorden van het NBEL, geformuleerd door de "projectgroep Drentsche Aa" kwamen op 9 december 2010 bij ons binnen. De totale tijdspanne die de dit beantwoordingproces in beslag heeft genomen (± 8 maanden) was voor ons gevoel erg lang, maar we moeten toegeven dat ook het Natuurplatform zelf indertijd enige maanden nodig heeft gehad om de gegevens van de monitoring uit te werken.

Allereerst willen we de Gemeente Tynaarlo bedanken voor haar inzet om serieus op onze vragen en opmerkingen in te gaan. Met de beantwoording door de Projectgroep van het NBEL zijn we minder gelukkig. We kunnen ons nauwelijks voorstellen dat er ruim 3 maanden nodig zijn om een lijstje met dergelijke summiere antwoorden te produceren. Ook het feit dat het contact met de Projectgroep via de Gemeente verloopt en wij dus geen personen en gezichten zien van degenen die zich over onze vragen buigen, maakt dat de Projectgroep voor ons een anonieme instantie blijft, die de indruk wekt, niet werkelijk geïnteresseerd te zijn in de zorgen van het Natuurplatform.

- **Daarom zouden we graag een keer een persoonlijk gesprek willen met de mensen in de projectgroep, die zich met de beantwoording hebben bezig gehouden.**

1. DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN GEMEENTE EN NBEL VOOR DE GEVOLGEN VAN HET FIETSPAD

Het fietspad is destijds onder verantwoordelijkheid van wethouder Johannes Frieling aangelegd met de motivatie dat er een verbinding nodig was tussen twee bestaande fietsnetwerken. Voor deze aanleg (die een bestaand natuurgebied doorsneet) is door het ministerie van LNV ontheffing verleend op de volgende gronden:

- Er werd aangevoerd dat er bij de aanleg van dit fietspad sprake was van “dwingende redenen van openbaar belang”. (de recreatieve verbinding)
- Er is een verplichte Natuurstudie (quick-scan) uitgevoerd om de in dit natuurgebied aanwezige kwetsbare soorten te signaleren en er voor te zorgen dat de schade aan de natuur tijdens de aanleg beperkt zou blijven.

• **Commentaar Natuurplatform:** **Er is een verschil tussen aanleg en gebruik**

Door de ligging van het pad blijkt de impact op de omgeving veel groter te zijn dan in de ontheffingsaanvraag was voorzien. De verstoring tijdens de aanleg is misschien beperkt gebleven, maar de gevolgen van het gebruik van het pad, die bij de aanvraag geheel buiten beschouwing werden gelaten, zijn veel ernstiger.

Het pad is niet alleen maar een doorsteek door een natuurgebied, maar legt het terrein daaromheen over grote afstand open. Bovendien, niet alleen de fietsverbinding zelf is “van openbaar belang”, ook het behoud van de natuurwaarden valt onder dit openbaar belang, zeker ook omdat het terrein kort daarna is aangewezen als Natura 2000 gebied.

Wij zouden het op prijs stellen, als Gemeente en NBEL erkennen dat hier een onzorgvuldig beleid is gevoerd en dat zij zich in de toekomst zullen inzetten om de nadelige gevolgen hiervan zoveel mogelijk te beperken. Tot nu toe hebben Gemeente en NBEL op dit punt geen enkele reactie gegeven.

2. DE NATUURSTUDIE VAN ARCADIS

Voorfase van het project fietspad-Okkenveen

In de voorfase van het project fietspad-Okkenveen is er voorlichting gegeven aan bewoners in het dorp en kregen direct betrokkenen (degenen die een huis op korte afstand van het bewuste fietspad bezaten) de gelegenheid een zienswijze in te dienen. Bij de voorlichting aan het dorp is in het laatste stadium bij vergissing een verkeerde plankaart gepresenteerd, waardoor de definitieve route bij de aanleg als een volledige verrassing kwam en een groot aantal bewoners geschokt reageerde. Dit heeft indertijd geleid tot de oprichting van het Natuurplatform Drentsche Aa.

De heer Han de Boer, die een huisje bezit op 1008 m afstand van het fietspad in aanleg, had ernstige kritiek op de Natuurstudie door Arcadis, die in het kader van de ontheffingsaanvraag was uitgevoerd. Hij werd in zijn bezwaren echter niet ontvankelijk verklaard, omdat de feitelijke afstand van zijn huis tot het fietspad 1008 m bedroeg in plaats van de wettelijke grens van 1000 m. Na de aanleg heeft hij bij de Gemeente alsnog schriftelijk zijn kritiek op deze Natuurstudie toegelicht. Het antwoord van de Gemeente op dit stuk is vervat in de antwoorden op het Monitoring-Verslag van het Natuurplatform.

Kritiek op de natuurstudie van Arcadis door Han de Boer

Han de Boer heeft op persoonlijke titel, als professioneel plantenskundige en vogelaar, de onzorgvuldigheid van de natuurstudie aan de kaak gesteld. Hij signaleerde veel slordigheden en misdeterminaties en een algeheel gebrek aan ecologisch inzicht. De al meer dan 10 jaar aanwezige dassenburcht werd niet vermeld en de versturende gevolgen van de te verwachten verkeerstoename werden gebagatelliseerd. ("De vogels zouden wel een weiland verderop gaan broeden.") De watersnip echter, een doelsoort in dit Natura 2000 gebied, is zeer verstoringsgevoelig; nadering tot op 300 m is genoeg om de vogel te laten vertrekken.

• Commentaar Natuurplatform:

Ook uit de broedvogelgegevens die in het rapport van het Natuurplatform verwerkt zijn, blijkt de watersnip in 2009 (na de aanleg van het fietspad) sterk in aantal terug te zijn gegaan. Dit is waarschijnlijk een direct gevolg van de toegankelijkheid van de dijken en de daarmee gepaard gaande totale verstoring van de strook weilanden tussen het fietspad en Landgoed De Poll.

Kritiek op de natuurstudie vanuit het Natuurplatform

Het Natuurplatform heeft op 17 november 2008 in een vergadering van het Overlegorgaan naar voren gebracht dat het ongewenst is, dat het bedrijf dat het project uitvoert en dus belang heeft bij een ongestoorde doorgang ervan, tevens degene is die de natuurstudie verzorgt. Dit lijkt op een slager die zijn eigen vlees keurt. Dit inzicht vond indertijd wel gehoor bij de vertegenwoordigers van het NBEL en men beaamde dat een dergelijke schijn van belangenverstreming in de toekomst vermeden diende te worden.

Verdediging, aangevoerd door Arcadis, zoals weergegeven in het antwoord van de Gemeente

Arcadis erkent dat er hier en daar enkele onjuiste formuleringen in het rapport zijn geslopen, maar stelt tevens dat achteraf niet meer is na te gaan of bepaalde waarnemingen juist waren of niet. Arcadis stelt dat hier geen sprake was van een diepgaand ecologisch onderzoek, maar slechts van een “quick-scan”, zoals vereist voor een ontheffingsaanvraag. Een dergelijke quick-scan bestaat voornamelijk uit bureaustudie en een kort veldbezoek.

• Commentaar Natuurplatform:

De Natuurstudie had moeten worden uitgevoerd door een onafhankelijk bureau

Onze mening blijft, dat Arcadis door haar positie als direct betrokken partij, er geen belang bij had en ook niet in de positie was, om een objectieve analyse te maken van de situatie. Ze was daardoor niet in staat om de ruimere gevolgen van het fietspad voor de omgeving juist in te schatten. Was dit onderzoek uitgevoerd door een onafhankelijke instantie, dan was de kans groot geweest dat er twijfels waren gerezen over de wenselijkheid van een dergelijk fietstraject.

Informatie van de Gemeente over gebruikte graszaadmengsels langs het fietspad

N.a.v. de kritiek van Han de Boer op het inzaaien van de bermen (er werden soorten gesignaleerd die er van oorsprong niet voorkwamen), verschaftte de Gemeente informatie over de gebruikte grasmengsels:

Aan de Okkenveense kant werden bermen en “werkstroken” (de randen met gasbetonstenen) ingezaaid met het type “horse-master” van Barenburg te Oosterhout of vergelijkbaar, een zaadmengsel ten behoeve van grasland. Aan de kant van de Westertseweg betrof het “G3 van de Cruydhoeck in Assen”, een mengsel voor natte tot vochtige, min of meer voedselrijke gronden.

• Commentaar Natuurplatform:

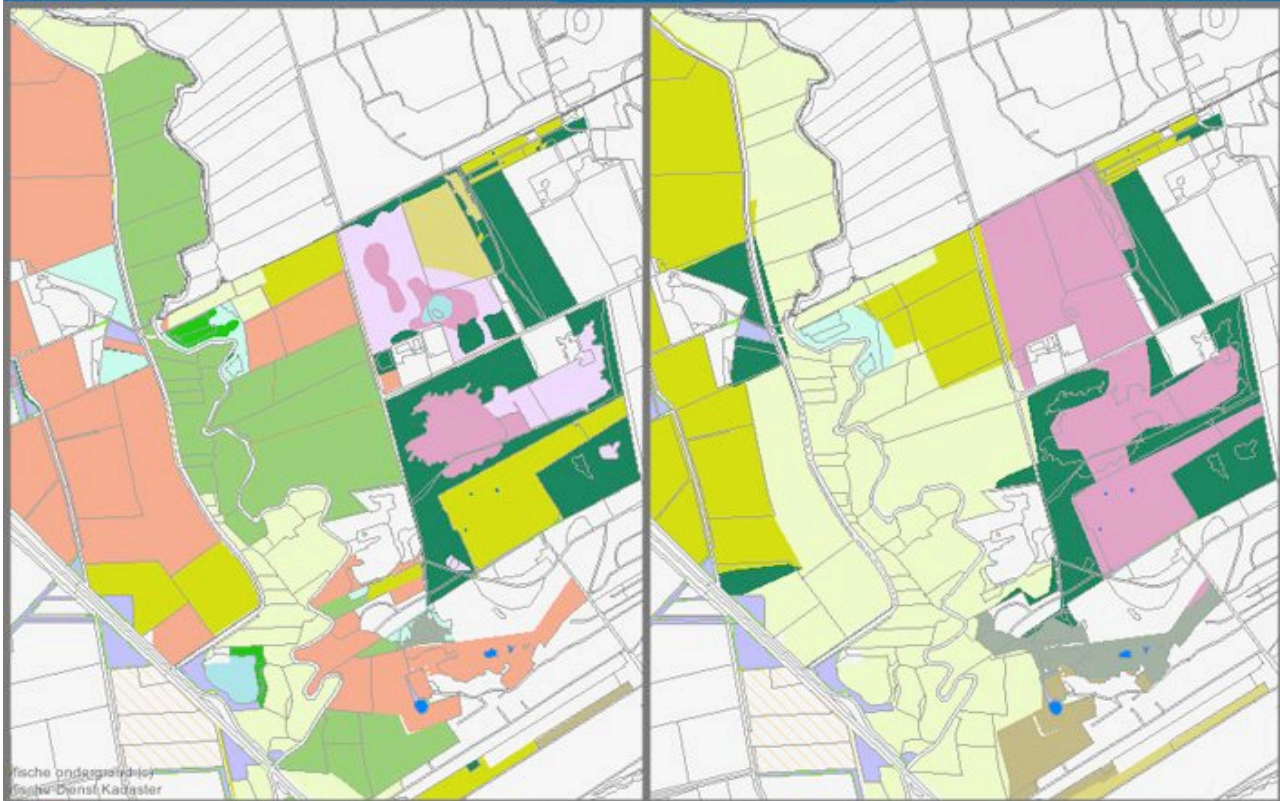
De vraag blijft bestaan: Wat is er gebeurd op de dijk langs de Drentsche Aa zelf?

Daar heeft inmiddels een uitbraak van riddersuring plaats gevonden, die door slecht beheer enorme proporties heeft aangenomen. Riddersuring is een hardnekkige soort, die zich kan vestigen na bodemverstoring en alleen door actief beheer verdwijnt (verwijderen door met wortel en al uit te trekken). Deze verruiging in de bermen heeft niets meer te maken met de flora die je in een beekdal zou verwachten. Wat denkt de gemeente hier aan te doen?

BEHEERTYPEN

AMBITIES

Natuurbeheerplan 2011

fische ontgeregeldheid
Streekdienst Kadaster

N00.01 Nog om te vormen naar natuur	N10.01 Nat schraalland
N04.02 Zoete Plas	N10.02 Vochtig hooiland
N06.04 Vochtige heide	N11.01 Droog schraalland
N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos	N12.02 Kruiden- en faunarijck grasland
N15.02 Eiken-, Dennen- of Beukenbos	N12.06 Ruigteveld

Kaart met Natuurbeheerplannen, zoals die zijn vastgesteld voor het gebied in de omgeving van het fietspad. Links de situatie nu. Rechts het doel dat nagestreefd wordt (ambitiekaart).

De strook van Westertseweg tot het rivierduin heeft als streefdoel: kruiden- en faunarijck grasland (de fauna zal waarschijnlijk enkele percelen moeten opschuiven, vanwege de onrust die het fietspad met zich meebrengt). Voor het gedeelte langs de Drentsche Aa zelf staat rivier- en beekbegeleidend bos ingetekend.

3. GOEDE AFSTEMMING TUSSEN DE VERSCHILLENDE BETROKKEN PARTIJEN WAT BETREFT INRICHTING EN BEHEER, MET ALS DOEL HET VERSTERKEN VAN DE NATUURWAARDEN IN HET GEBIED.

In ons Verslag Monitoring noemden we enkele voorbeelden van situaties waarbij de verschillende beherende instanties onvoldoende op de hoogte zijn van elkaars plannen en doelstellingen en daardoor langs elkaar heen werken. (Waterschap dat de dijken tijdens het broedseizoen maait, terwijl boeren in het gebied subsidie krijgen om pas na het broedseizoen te maaien; de Gemeente die een strook voedselrijke grond stort naast een pas verschaald land van Natuurmonumenten; SBB dat land beheert in het Natura 2000 gebied, waarin de watersnip doelsoort is, maar tegelijkertijd zegt, zich niet extra te willen inspannen voor de bescherming van vogels, omdat ze in dit gebied geen vogel-doelstelling heeft.) Al deze tegenstrijdigheden kunnen wellicht verzacht of opgeheven worden, wanneer de verschillende partijen die in hetzelfde gebied werkzaam zijn, hun plannen beter op elkaar afstemmen en daarover contact onderhouden. Het NBEL, waarnaar dit punt werd doorverwezen, heeft onze bedoeling kennelijk niet begrepen, want hun zeer formele antwoord luidde als volgt:

In het Natuurbeheerplan Drenthe zijn de natuurdoelen per gebied vastgelegd. Voor het beekdal zijn die o.a. “vochtig hooiland” en “kruidenrijk grasland”. Er bestaat geen enkele noodzaak om een apart beheerplan op te stellen. De aanleg van het fietspad heeft geen enkele relatie met het beheer van het beekdal.

• **Commentaar Natuurplatform:**

Misschien heeft de door ons gebruikte term “beheerplan” het NBEL op het verkeerde been gezet. Inderdaad zijn er in het provinciaal Natuurbeheerplan per kavel bepaalde beheertypen vastgelegd, met expliciete richtlijnen voor het te voeren beheer en de te verkrijgen subsidie. Dat alles om de instandhouding van de aangegeven beheertypen te stimuleren. Dit is echter niet wat wij bedoelden met het opstellen van een “coherent beheerplan”. Wij wilden daarmee zeggen, dat het nodig is in gezamenlijk overleg tussen eigenaren/beheerders vast te stellen welke kant men op wil met dit bepaalde gebied en te onderzoeken waar de knelpunten liggen en waarin men elkaar kan aanvullen of tegemoetkomen.

Met name voor de strook van het fietspad en de terreinen daar direct omheen is dit belangrijk, omdat daar zeer veel verschillende partijen met tegengestelde belangen bij betrokken zijn. Het is niet fair om ons af te serveren door te zeggen dat alle natuurdoelen en beheerplannen al zijn vastgelegd en er dus geen nieuw beheerplan nodig is. Waar het feitelijk om gaat, ook voor het NBEL, is dat eventuele schadelijke invloeden van de op gang gebrachte recreatie op flora en fauna beperkt blijven.

De aanleg van het fietspad heeft daarom wel degelijk een relatie met het beheer van het beekdal. Misschien niet met de wijze en het tijdstip van maaien, de mate van vernatting of de doelsoorten op botanisch gebied in de omliggende weilanden, maar wel wat betreft beheer in de zin van inrichting van het gebied, toegankelijkheid, regelgeving en handhaving.

4. NATURA 2000

Natura 2000 staat voor een netwerk van zones op het grondgebied van de Europese lidstaten, waarin specifieke planten- en diersoorten en hun leefomgeving (habitat) moeten worden beschermd om de biodiversiteit te behouden. Het gaat daarbij vooral om soorten (en hun habitat), die zeldzaam of kwetsbaar zijn en daardoor met verdwijnen of uitsterven worden bedreigd. Elk land is verantwoordelijk voor het beheer van de binnen zijn grenzen door de EU-wetgeving aangewezen zones en moet de instandhouding van deze soorten en habitats garanderen. Als binnen dergelijke zones menselijke activiteiten, zoals landbouw, toegestaan blijven, moeten zij wel verenigbaar zijn met de nagestreefde instandhouding.

Eind september is een 4e tranche Natura 2000 gebieden aangewezen, waaronder het Drentsche Aa gebied. Daarna lag het ontwerp-aanwijzingsbesluit gedurende 6 weken ter inzage om belanghebbenden de gelegenheid te geven hun zienswijze in te dienen over onder andere de begrenzing van de gebieden en de natuurdoelen. Ook het Natuurplatform Drentsche Aa heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt.

Vervolgens zal binnen een periode van 3 jaar, in opdracht van de Rijksoverheid, door de Dienst Landelijk Gebied (DLG) in samenwerking met Staatsbosbeheer het beheerplan opgesteld worden. Tijdens het maken van dit beheerplan, wordt geïnventariseerd welke maatregelen nodig zijn om de kwetsbare natuur te behouden of te herstellen. Daarbij wordt ook gekeken welke activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden negatieve effecten kunnen hebben op de beschermde soorten en habitattypen.

In kaart brengen van negatieve effecten:

Om er zeker van te zijn dat de effecten van de recreatie op de natuur niet strijdig zijn met de natuurdoelen voor het gebied, moeten die effecten goed in kaart gebracht worden. Het Natuurplatform heeft daartoe een poging gedaan, door gedurende voorjaar en zomer 2009 de menselijke activiteiten rond het fietspad te monitoren en de resultaten daarvan in verband te brengen met gegevens over broedvogels, plantengroei en de stand van reewild en dassen. Daaruit komen sterke aanwijzingen naar voren, dat met name het betreden van de dijken nadelig uitwerkt op de broedvogels. De watersnip in dat gebied ging terug van 6 naar 0 broedparen, de graspieper daalde in aantal van 27 naar 12 broedparen en de grasmus van 9 naar 4, terwijl de trend voor deze soorten in het totale Drentsche Aa gebied dat jaar een stijging liet zien. De daling in de omgeving van het fietspad kan dus niet simpelweg afgedaan worden met de constatering dat het voor deze soorten gewoon “een slecht jaar” is geweest. Met name de watersnip, die als complementaire doelsoort aan dit gebied is toegevoegd en het er goed blijkt te doen, is zeer gevoelig voor verstoring (verstoringafstand is 300 m). Vandaar ook dat wij er in ons Verslag-Monitoring op hebben gewezen, dat het wenselijk is om de dijkjes voor publiek af te sluiten, wil de Natura 2000 doelstelling voor dit gebied gehaald kunnen worden.

Door het NBEL werd dit punt afgedaan met één summier regeltje: “Het definitieve beheerplan van de Dienst Landelijk Gebied moet worden afgewacht.”

• **Commentaar Natuurplatform:**

Het lijkt ons echter belangrijk dat ook onze bevindingen worden meegenomen bij de opstelling van dat beheerplan. Wij zullen ons Verslag-Monitoring en de antwoorden van Gemeente en NBEL daarop dan ook doorsturen naar de commissie die daarmee belast is.

Het informatiebord van het Natuurplatform bij de opgang naar de dijk, richting De Poll, bedoeld om het oneigenlijk gebruik af te remmen.

5. STRUCTURELE MAATREGELEN OM SCHADE AAN DE NATUUR TE BEPERKEN

Om het oneigenlijk gebruik van het pad in te perken, de verblijfsrecreatie te ontmoedigen, verstoring van vogels en reeën te verminderen en uitwaaiering van mensen over de dijken te voorkomen, heeft het Natuurplatform een aantal maatregelen voorgesteld:

5.a) - Vaststellen van duidelijke regels

De Gemeente heeft dit onderwerp doorverwezen naar het NBEL voor ruimer overleg met SBB en Waterschap, maar van het NBEL hebben we hierop geen antwoord ontvangen. Wel beginnen die mogelijke regels zich langzaam steeds duidelijker af te tekenen door de problemen die zich voordoen en de antwoorden die daarop gegeven worden. Kennelijk is dit een proces dat zich geleidelijk aan voltrekt.

• **Commentaar Natuurplatform:**

Toch zouden we graag van zowel Gemeente als NBEL horen, wat voor gebruik van fietspad en directe omgeving men wenselijk acht en welke zaken men al dan niet wil tolereren. Hoe ziet men de balans tussen recreatie en natuur op die plek?

5.b) - Geen bromfietsen, geen losse honden, niet wandelen op de dijkjes en een goed bord dat deze regels duidelijk maakt

Het bord G11, verplicht fietspad, is een officieel bord, dat tevens een verbod voor brommers inhoudt. Het probleem is echter, dat niemand dit begrijpt. Zelfs de politie, die we erover belden, was over de betekenis van dit bord in verwarring.

In feite betekent dit, dat het bord voor de communicatie met de gewone burger niet deugt, al is het dan een officieel rechtsgeldig bord. Vandaar ook ons voorstel indertijd om er een bordje "niet brommen" aan toe te voegen.

De Gemeente houdt echter vol, dat G11 een volledig rechtsgeldig bord is, waarop gehandhaafd kan worden, "wanneer dat prioriteit zou hebben". Deze laatste cryptische toevoeging roept onmiddellijk twijfels op over de voortvarendheid waarmee de Gemeente handhavend zal gaan optreden. Niettemin heeft men de politie verzocht het brommerverkeer over het fietspad te controleren.

Inmiddels heeft SBB een bordje geplaatst met de tekst:

Vrij wandelen op wegen en paden.

Geen toegang

- met loslopende honden
- buiten wegen en paden
- voor gemotoriseerd verkeer

Het NBEL antwoordt dan ook ten aanzien van dit punt, dat hiermee voldoende duidelijk is welke verboden en gedragsregels op het fietspad en in de omgeving gelden.

• Commentaar Natuurplatform

Met de plaatsing van het bord van SBB kan er inderdaad geen misverstand meer ontstaan over het verbod voor brommers en loslopende honden. Wat nog wel onduidelijk blijft is de toegankelijkheid van de dijken. Is een dijk een pad? Soms lijkt dit wel zo.

Het Waterschap heeft toegezegd voortaan de eerste 25 meter van de dijk niet te zullen maaien, om het betreden ervan niet te stimuleren. We zijn blij met dit initiatief en ook met de toezegging dat het Waterschap voortaan pas na 15 juli de dijken zal maaien. Dat is een stap in de goede richting om de rust voor de broedvogels te waarborgen.

Toch zouden we ook graag zien dat er aan het begin van de twee dijkjes (bij het strandje en bij de brug, maar ook aan de kant van de Golfbaan) een officieel bord zou komen, waarop de wandelaar wordt verzocht de dijk niet te betreden om broedende vogels en reeën niet te verstoren. Tot nu toe heeft het Natuurplatform al twee jaren achtereen zelf zo'n bord geplaatst en we hebben de indruk, dat dit mensen er wel van weerhoudt om de dijk op te gaan.

5.c) - Geen prullebakken, bankjes en Belvédères, die verblijfsrecreatie in de hand werken

Het Natuurplatform heeft van begin af aan gepleit voor het niet plaatsen van prullebakken, bankjes en andere attributen die de verblijfsrecreatie zouden stimuleren. Zowel Gemeente als NBEL hebben dit advies overgenomen.

Op ons verzoek heeft SBB ook haar plan om op het rivierduin een Belvédère te stichten, laten varen. Alleen is aan het begin van het fietspad aan de Westertseweg door het NBEL later toch een bewegwijzering met coördinaten geplaatst en staat dit uitkijkpunt ook beschreven in de folder “Hoog(s)te punten van de Drentsche Aa”. Volgens het NBEL gaat het hier om een “cultuurhistorisch waardevol uitkijkpunt”.

• Commentaar Natuurplatform

Doordat er op het rivierduin zelf geen aanwijzingen zijn die de exacte plaats van het uitkijkpunt preciseren, zal het effect van deze Belvédère-aanwijzer minimaal zijn. Bovendien zijn we blij dat ons een picknickbank of zit-tribune bespaard is gebleven, zoals die op andere Belvédères wel zijn geplaatst. Toch vragen we ons af waarom de Belvédère toch als zodanig is gehandhaafd. Was de folder al gedrukt en was de opdracht voor zes Belvédère-aanwijsborden reeds geplaatst? Ook de argumentatie die het NBEL in haar antwoord aanvoert, is er in onze ogen met de haren bij gesleept. Er is hier geen sprake van een “uit oogpunt van cultuurhistorie waardevol uitkijkpunt”. Het rivierduin is een aardkundig verschijnsel en heeft niets te maken met enige cultuurhistorie. In onze opvatting had dit rivierduin gespaard moeten blijven voor de vernieling die de aanleg van een fietspad met zich meebrengt en die door de aanwezige recreatie mogelijk nog kan verergeren. Gelukkig kiest de gemiddelde toerist zelf de brug als uitkijkpunt.

Links:
wegwijzer
naar de
Belvédère

Rechts:
De
gemiddelde
toerist
kiest
de brug als
uitkijkpunt

5.d) - Een slot op de grote hekken om ruiters, menwagentjes of ander verkeer te weren

Aan dit verzoek is inmiddels afdoende voldaan, door het eerste hek van een slot te voorzien.

5.e) - Regelmatig opruimen van afval

De Gemeente erkent dat het zwerfafval bij het strandje een probleem is en stelt een aantal mogelijke oplossingen voor, met de vraag of de verschillende partijen die met hun achterban willen bespreken:

- nagaan of gemeentewerken o.a. op piekdagen het zwerfvuil langs het fietspad kan verzamelen en afvoeren.
- eventuele plaatsing van een afvalbak aan het begin van het fietspad
- verzamelen van afval door vrijwilligers (bewoners, mensen van Natuurplatform of Dorpsbelangen Midlaren). Hier zou een financiële vergoeding door de gemeente tegenover kunnen staan vanuit het gebiedsgericht beleid.

• Commentaar Natuurplatform

Tijdens de monitoring-fase heeft een vrijwilliger van het Natuurplatform regelmatig afval verzameld en opgeruimd. Daarnaast hebben bewoners die zich ergerden aan het rondslingerende vuilnis ook rotzooi verwijderd.

Ook in de toekomst zullen we als bewoners van het gebied vast wel eens wat afval oprapen, als ons dat hindert. Toch wil het Natuurplatform geen rol toebedeeld krijgen als vaste afvalraper, zelfs niet tegen vergoeding. We vinden dit een taak van de gemeente; die heeft het pad gewild en moet er ook de verantwoordelijkheid voor dragen.

Een afvalbak aan het begin van het fietspad lijkt ons geen afdoende oplossing, gezien het soort vuilnis dat wordt achtergelaten (halfvolle pakken icetea, bierblikjes sigarettenvloetitjes en snoep-papiertjes, die vrij in het rond gesmeten worden). Die getuigen van een houding, waarin bij de "daders" geen enkele motivatie bestaat om überhaupt moeite te doen hun rotzooi mee te nemen. Het enige wat daar zou helpen is het aanspreken van de personen door een gezagsdrager en het ontzeggen van de toegang tot het gebied, bij herhaling van het ongewenste gedrag.

5.f) - Controle bij het strandje, i.v.m. ongeregeldheden bij het zwemmen en achterlaten van vuilnis.

Met het vorige punt van het zwerfvuil, komt automatisch de situatie bij het strandje aan de orde. De afgelopen 2 jaar dreigt dit strandje in de bocht van de Drentsche Aa steeds meer een “hangplek” voor jongeren te worden. Aanvankelijk betrof dit alleen het zwemmen tijdens warme zomerdagen, waarbij veel afval werd achtergelaten. Ook werden er fietsleuteltjes, kleren en boeken van zwemmers door anderen in het water gegooid.

Afgelopen winter is er door jongelui uit Zuidlaren een groot vuur gestookt, waarin een gasfles tot ontploffing werd gebracht. Een andere groep jongeren bracht er een keer gezamenlijk de nacht door en spotte er om 4 uur in de ochtend een passerende bever.

Restanten van het vuur dat begin oktober werd gestookt op de oever van de Drentsche Aa

Vanuit het NBEL wordt als commentaar geleverd dat er geen voorzieningen worden aangelegd die uitnodigen tot permanente recreatie. Zwemmen wordt niet gestimuleerd, doch wordt ook niet verboden voor anderen dan de “lokale gebruikers”. Regelmatige surveillance tijdens het zwemseizoen vindt men een goed idee en SBB zal dit in de planning opnemen.

• Commentaar Natuurplatform

De hierboven beschreven situatie bij het strandje, komt regelrecht voort uit de aard van het gekozen fietstraject en is precies de reden waarom wij als Natuurplatform van begin af aan tegen deze ligging van het fietspad hebben geprotesteerd. Het NBEL zegt: “Er worden geen voorzieningen aangelegd die uitnodigen tot permanente recreatie”, maar vergeet dat die voorzieningen er van nature gewoon zijn: een aantrekkelijke hoge, zanderige kant met natuurlijke toegang tot het water, die uitnodigt om te zwemmen.

Het strandje in de bocht van de Drentsche Aa, is van nature een "voorziening" die uitnodigt om er te gaan zitten of bij mooi weer te zwemmen. Mensen strijken hier vanzelf neer aan de kant van het water.

• **Commentaar Natuurplatform**

Ook in het verleden werd op deze plek af en toe gezwommen. Het verschil was echter, dat de toegang niet gemakkelijk was. Mensen moesten het er voor over hebben een eind door een weiland met koeien te sjouwen en over enkele prikkeldraden te klimmen. Nu kom je moeiteloos met je fiets tot aan het water. De route wordt aangeprezen in verschillende folders en daarmee is het aantal mensen dat deze potentiële zwemplek ontdekken kan, sterk in aantal toegenomen. In feite wordt het zwemmen zo onbedoeld wel gestimuleerd.

Het Natuurplatform heeft in haar Verslag Monitoring gesteld dat het zwemmen op die plaats eigenlijk een lokale aangelegenheid zou moeten blijven. De gedachte achter deze opmerking was vooral, dat bij lokaal gebruik de sociale controle er voor zorgt dat er geen uitwassen ontstaan en het gebruik beperkt blijft. Maar nu de plek vrij toegankelijk is voor iedereen, is inderdaad alleen regelmatige surveillance een reële oplossing. De vraag is: krijgt SBB ook een budget om deze extra inspanning te financieren?

Wat betreft de hierboven geschilderde situatie bij het strandje (zwemmen, anderen pesten door hun spullen in het water te gooien, rotzooi laten slingeren, een vuur stoken en een nacht doorbrengen aan de oever van de beek) nog het volgende: Op zich zijn dit “normale” activiteiten voor jongelui van een bepaalde leeftijdsgroep. De vraag is alleen: wil je dit toelaten in een natuurgebied (dat bovendien als Natura 2000 gebied is aangemerkt)?

5.g) - Goede handhaving. Wie is er verantwoordelijk: Gemeente, Waterschap of SBB?

De handhaving tot nu toe, heeft een aantal ongewenste ontwikkelingen nog niet kunnen voorkomen. Regelmatig surveilleren tijdens het zwemseizoen zou een vooruitgang kunnen betekenen, hoewel het ook dan moeilijk blijft om op het juiste moment aanwezig te zijn. Tevens is onduidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is.

• Commentaar Natuurplatform:

Er werd gesproken over controle op brommers door de politie en surveillance bij het strandje door SBB. Worden er ook mensen aangesproken als ze over de dijk wandelen? En zo ja, wie doet dat dan; het Waterschap? Het Waterschap hanteert echter het standpunt dat de dijken vrij toegankelijk zijn. SBB zet op haar borden dat het verboden is buiten de paden te gaan. Dit lijkt een beleid van tegenstrijdigheden. Hier rijst opnieuw de vraag: Is een dijk een pad? Graag antwoord op deze vragen.

Dijk of pad?... Links, de dijk richting de Poll. Rechts, de dijk vanaf het strandje richting Vijftig Bunder

5.h) - Aanpassing van de veeroosters

De openingen tussen de spijlen van de roosters zijn dermate breed, dat dit gevaarlijk is voor fietsende of lopende kinderen; de roosters die Natuurmonumenten bij de schietbaan gebruikt zijn ons inziens veiliger; ook zijn daar de onderliggende gaten minder diep.

Navraag door de Gemeente bij SBB leerde, dat de ruimte tussen de spijlen van de roosters is afgestemd op een bepaald soort vee. Door de fabrikant wordt de “veewerendheid” niet meer gegarandeerd bij een kleinere afstand. Volgens de Gemeente gebruikt Natuurmonumenten roosters met eenzelfde maat opening tussen de spijlen. Het NBEL gaf ten antwoord dat in een later stadium, als bekend is wat voor soort grazers ingezet gaat worden, bezien zal worden of vervanging van de veeroosters gewenst is.

• Commentaar Natuurplatform:

We hebben de maten van de openingen van de roosters bij de schietbaan nagemeten en deze bedragen 7 cm; die bij het fietspad 10 cm. Er zijn tot nu toe nog nooit problemen geweest met uitbraak van de Schotse Hooglanders uit het terrein van Natuurmonumenten. We zijn daarom benieuwd wat voor grazers SBB wil inzetten, dat er een breedte van 10 cm nodig is. Berust het gerucht, dat SBB in haar drassige terreinen waterbuffels wil introduceren, dan toch op waarheid? Wellicht kunnen de roosters, in afwachting van de komst van deze waterbuffels tijdelijk afgedekt worden, of met zand gevuld?

De breedte van de openingen tussen de veeroosters, vergeleken met een volwassen voet, maat 42

5.i) - Jaarlijkse verkeerstelling op Westertseweg en fietspad om recreatiedruk te blijven meten

Op dit punt reageerde de Gemeente als volgt: "Er zullen geen nadere verkeerstellingen worden verricht. Het fietspad is juist aangelegd voor toeristisch recreatieve ontsluiting van het gebied."

• Commentaar Natuurplatform:

De aanleg van het fietspad werd indertijd gepresenteerd als een verbinding tussen twee bestaande fietsnetwerken, die tot dan toe "versnipperd" werden door de loop van de Drentsche Aa. Deze verbinding vormde het "grote maatschappelijke belang", dat de doorslag gaf bij de toestemming die gegeven werd voor het doorkruisen van het natuurgebied. Ook de provincie gaf indertijd het advies mee: "Ga zorgvuldig om met dit toekomstige Natura 2000 gebied." Wij kunnen ons daarom niet voorstellen dat "toeristisch recreatieve ontsluiting van dit gebied" de doelstelling kan zijn van het fietspad. Dat is de wereld op zijn kop zetten.

Er is ontheffing verleend voor de aanleg van een fietspad mits er zorgvuldig zou worden omgegaan met de natuurwaarden in het gebied en de verstoring van beschermde soorten tot een minimum beperkt zou blijven. Dat is ook de reden dat een Natuurstudie ter plekke vereist is voor de vergunningverlening. Het Natuurplatform ziet deze kwestie daarom als volgt: Gebruik van het fietspad is toegestaan, mits de recreatiedruk niet uit de hand loopt en de verstoring van de natuur ter plekke binnen de perken blijft. Het is daarom verstandig, die recreatiedruk te blijven meten en de vinger aan de pols te houden t.a.v. ongewenste ontwikkelingen (verkeerstelling is daar een simpele methode toe).

Een scooter op het fietspad, bij de brug en verkeer op de Westertseweg op een mooie dag in het weekeinde

6. COMPENSATIE VOOR DE TOEGENOMEN RECREATIEDRUK

Een belangrijk punt dat door het Natuurplatform naar voren werd gebracht, is de vraag of er mogelijkheden zijn om de toegenomen recreatiedruk in het gebied te compenseren door het verkeer op andere plaatsen in de omgeving te verminderen. Bijvoorbeeld door het “autoluw” maken van de zandwegen rond het Noordlaarderbos.

- **Op deze vraag werd noch door de Gemeente, noch door het NBEL ingegaan**

De aanleg van het fietspad heeft de algehele recreatiedruk in het gebied Noordlaarderbos-Westerlanden verhoogd. Ook is door de bekendheid van dit stuk natuur vlak onder Groningen het gemotoriseerde verkeer op de zandwegen rond het Noordlaarderbos de laatste jaren drastisch toegenomen. Het gemotoriseerde verkeer vormt tevens een potentieel gevaar voor de dassen in het gebied. Het Natuurplatform is van mening dat deze toegenomen recreatiedruk enigermate gecompenseerd zou kunnen worden door met name de Westertseweg alleen toegankelijk te maken voor bestemmingsverkeer. Hiervoor bestaat een groot draagvlak onder de bewoners. Een dergelijke maatregel, gecombineerd met de aanleg van enkele parkeerplaatsen aan de grens van het “autoluwe” gebied, zou het gehele terrein tussen Duinweg en beekdal aantrekkelijker maken. Niet alleen voor de bewoners zelf, maar ook voor de wandelende of fietsende bezoekers.

7. SAMENVATTING VAN DE HOOFDPUNTEN

- **Discussiestuk**

Het voorgaande is bedoeld als een discussiestuk, waarin we proberen te laten zien, waarin het perspectief van Gemeente en NBEL verschilt van het onze. Ons hoofdpunt blijft, dat de verantwoordelijkheid voor de toename aan recreatiedruk die het fietspad met zich meebrengt en de gevolgen daarvan voor de natuur, bij Gemeente en NBEL ligt. Ook hebben we gevraagd of het mogelijk is om op andere fronten compensatie te verlenen voor deze recreatiedruk, b.v. door het autoluw maken van de zandwegen in de omgeving. Op deze onderwerpen is men in het geheel niet ingegaan.

- **Praktische maatregelen**

We hebben indertijd een aantal praktische maatregelen voorgesteld om de nadelige gevolgen van het fietspad te beperken, die voor een deel door gemeente en NBEL zijn overgenomen. Zo is er een slot op het eerste houten hek gekomen, zodat ruiters en menwagentjes zich geen toegang meer kunnen verschaffen. Staatsbosbeheer heeft een bordje geplaatst dat duidelijk maakt, dat losse honden en brommers niet welkom zijn. Het Waterschap maait voortaan de dijkjes na half juli en laat de eerste 25 m ongemoeid, zodat de toegang tot de dijk niet uitnodigend open ligt.

- **Verschil tussen aanleg en gebruik**

Toch blijft het feit bestaan dat het gebruik van het fietspad meer versturende gevolgen heeft, dan men vooraf heeft willen zien. De dijkes zijn nog steeds toegankelijk voor wandelaars, met name in het vroege voorjaar, als het gras nog niet hoog staat, maar het broedseizoen al wel begonnen is. De aantrekkelijke bocht van de Aa, met zijn hoge zandkant neigt er toe een hangplek te worden voor de jeugd, zoals afgelopen winter bijvoorbeeld bleek uit het vuur dat er werd gestookt en uit de vele rotzooi die er na het zwemmen wordt achtergelaten.

- **Handhaving**

Het grootste probleem bij het voorkomen van deze ongewenste neveneffecten is de handhaving. Het is niet voldoende, borden te plaatsen "waarop gehandhaafd kan worden". Die handhaving moet ook gedaan worden! En dat is een probleem, met name omdat nooit te voorspellen valt op wat voor tijdstip de "overtredingen" zullen plaatsvinden. Toch vinden wij dat de instanties die verantwoordelijk zijn voor deze situatie, zoveel mogelijk hun best moeten doen om de natuur niet de dupe te laten worden van de wens het Drentsche Aa gebied voor recreatie open te stellen. Daarom blijft het nodig de vinger aan de pols te houden en zo nodig maatregelen te nemen om verstoring te voorkomen.

- **Natura 2000**

Het Drentsche Aa gebied is aangewezen als Natura 2000 gebied. Bij de opsomming van Natuurdoelen wordt een groot aantal verschillende vegetatietypen genoemd. Daarnaast leeft in het gebied een aantal bedreigde diersoorten die onder de habitatrichtlijn vallen, zoals rivierprik, btittervoorn, grote en kleine modderkruiper en kamsalamande en waarvan het leefgebied beschermd en in stand gehouden moet worden. Deze "instandhoudingsdoelstellingen" hebben daarnaast mede betrekking op het leefgebied van enkele vogelsoorten, die als complementaire doelen aan het Drentsche Aa gebied zijn toegevoegd. Het betreft hier watersnip, paapje en grauwe klauwier. Dit zijn soorten die landelijk gezien in een "ongunstige staat van instandhouding" verkeren en waarvan de geografische spreiding onvoldoende is. Doordat deze soorten als complementaire doelen zijn toegevoegd, draagt het Drentsche Aa gebied binnen het netwerk van Natura 2000 bij aan de realisatie van de landelijke doelen voor de betreffende vogelsoorten en hun habitatype. De watersnip komt verspreid voor in de beekdalen tussen Glimmen en Rolde (en in het Geelbroek ten zuiden van Assen). Het gebied is één van de weinige graslandgebieden in Nederland waar de soort het relatief goed doet. Na de aanleg van het fietspad is de watersnip in de omgeving van het fietspad sterk in aantal teruggevallen, wat waarschijnlijk te maken heeft met de verstoring die de toegankelijkheid van de dijken met zich meebrengt. Wij pleiten er daarom voor, de dijken duidelijker voor publiek af te sluiten.

Ambitie voor de toekomst: rivier- en beekbegeleidend bos?